

**Emlékezés Schönherr Gyulára (1864-1908), a Magyar Tudományos
Akadémia levelező tagjára
Remembering Gyula Schönherr (1864-1908), Corresponding Member of
the Hungarian Academy of Sciences**

Schönherr Gyula történész, levéltáros és jogász, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja Nagybányán (Szatmár vármegye) született 1864. szeptember 26-án. Ugyancsak szülővárosában, Nagybányán hunyt el 1908. március 24.

Bajorországi eredetű polgári családból származott. Édesapja, Schönherr Antal ügyvéd, aki Nagybánya előbb választott, majd később kinevezett rendőrkapitánya volt. Édesanyja Csasz Anna volt.

Schönherr Gyula Szatmáron érettségizett. 1882-ben családja készítésére a bécsi Pázmáneumba került. Bécsben azonban csak egy tanévet, két szemesztert töltött.

Schönherr Gyula 1883 és 1886 között jogi tanulmányokat folytatott a budapesti tudományegyetemen. Jogi tanulmányai befejezését követően, 1886–1887-ben az Institut für Österreichische Geschichtsforschung ösztöndíjasaként történeti segédtudományokat tanult Bécsben. Budapestre visszatérve 1889-ben államtudományi oklevelet, diplomát szerzett a budapesti tudományegyetem jog- és államtudományi karán.

1889 és 1893 között a Magyar Nemzeti Múzeum könyvtárának gyakornokaként, 1893–1894-ben a levéltári osztály segédeként, 1894-től 1900-ig segédőreként, 1900 és 1907 között őreként, majd igazgató őreként tevékenykedett. 1901-től 1907-es visszavonulásáig a budapesti egyetem habilitált magántanáraként oktatott.

1892 és 1898 között a Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság jegyzője, 1899 és 1907 között pedig titkára volt. A Magyar Történelmi Társulat 1893-ban választmányi tagjául választotta, ami a szakmai elismerés komoly jele volt.

Schönherr Gyulát Magyar Tudományos Akadémia 1896. május 15-én tartott közgyűlésén levelező tagjául választotta. Akadémiai székfoglaló előadását a következő évben, 1897. április 5-én „Nápolyi László trónkövetelésének külföldi vonatkozásai” címmel tartotta. Az értekezés kivonatos formában nyomtatásban még abban az évben az Akadémiai Értesítőben jelent meg. Az értekezés teljes szövege a következő évben az MTA. Értekezések a Történeti Tudományok köréből sorozat 17. kötetében (Budapest, 1898.) került közlésre nyomtatásban.

1897-ben az újonnan létrehozott Múzeumok és Könyvtárak Országos Főfelügyelősége titkárává nevezték ki.

A következő évben, 1898-ban elnyerte a Magyar Tudományos Akadémia Scitovszky János Alapítványának díját.

Schönherr Gyula fő kutatási területe a közép- és kora újkori magyar történelem, azon belül is a 14–15. századi intézmény- és politikatörténet volt. Fontos megemlíteni, hogy már egyetemi hallgatóként foglalkozott tudományos munkával. Kutatásai középpontjában Thököly Imre és Wesselényi Pál vetélkedése okainak feltárása és Nagybánya régi pecsétjeinek vizsgálata állt.

Az 1890-es években megírta Corvin János élettörténetét valamint a Szilágyi Sándor-féle millenniumi kiadványsorozat számára az Anjou-ház örököseinek történetét. Kutatta továbbá Nápolyi László trónkövetelésének külföldi vonatkozásait is. 1889–1890. évi olaszországi tanulmányútja eredményeként a *Monumenta Vaticana* című sorozatban publikálta Hunyadi Mátyás pápákkal folytatott levelezését.

Schönherr Gyula genealógiai, heraldikai és művelődéstörténeti kutatások mellett, bibliográfusi tevékenységet is végzett. Kétkötetesre tervezett Nagybánya-monográfiájából azonban sajnos csak néhány fejezetet tudott elkészíteni.

1893 és 1907 között a *Magyar Könyvszemle*, 1897-től 1907-ig, Fejérpataky Lászlóval, majd Varjú Elemérrel a *Turul*, 1899 és 1903 között a *Magyar Történeti Életrajzok*, 1901 és 1904 között a *Magyar Minerva* című sorozat szerkesztője volt. Megjegyezzük, hogy Schönherr Gyula ifjúkori tanulmányai egy részét Décsényi Gyula írói álnéven tette közzé.

Komoly szerepet játszott az országos könyvtári és múzeumi hálózat kialakításában. Foglalkozott ezen felül aradi, máramarosszigeti, nagybányai és temesvári könyvtári és múzeumi intézményekkel is.

Halálának 95. évfordulója alkalmából 2003 márciusában a nagybányai Teleki Házban az Erdélyi Féniks Szabadegyetem keretein belül Kacsó Károly történész, régész méltatta Schönherr Gyula Nagybányára vonatkozó helytörténeti kutatói munkásságát.

Schönherr Gyula főbb munkái

A bécsi udvari kamara levéltárának magyar vonatkozású oklevelei. Budapest, 1887.

Olaszországi történelmi kutatások. Jelentés 1890-ki tanulmányutamról. (Décsényi Gyula néven) Budapest, 1893.

Hunyadi Corvin János 1473–1504. Budapest, 1894.

Mátyás király levelezése a római pápákkal. Budapest, 1894.

Az Anjou ház és örökösei (1301–1439). (Pór Antallal) Budapest, 1897.

Nápolyi László trónkövetelésének külföldi vonatkozásai. Budapest, 1897.

Nagybányai városi múzeum. Nagybánya, 1899.

Magyarország 1301-ben. Budapest, 1902.

A középkori intézmények bomlása és a renaissance. (Csuday Jenővel) Budapest, 1904. és Szekszárd, 2000. (reprint).

Felhasznált irodalom

Balogh Béla: Schönherr Gyula élete és munkássága (1864–1908). Erdélyi Múzeum, 1994. 3–4. szám 5–20. o.; Kollányi Ferenc: Schönherr Gyula dr. Magyar Könyvszemle, 1908. 2. szám 185–188. o.; Szinnyei József: Magyar írók élete és munkái XII. (Saád–Steinensis). Budapest, 1908.; Morvay Győző: Schönherr Gyula élete. Nagybánya, 1910.; -Y-L. [Fejérpataky László]: Schönherr Gyula 1864. szept. 26. – 1908. márc. 24. Századok, 1908. 4. szám 356–357. o. és Balogh Béla: Schönherr Gyula élete és munkássága (1864-1908). Erdélyi Múzeum 1994.

Hamza Gábor
egyetemi tanár, az MTA rendes tagja
Eötvös Loránd Tudományegyetem (ELTE)
Állam- és Jogtudományi Kar
email: gabor.hamza@ajk.elte.hu